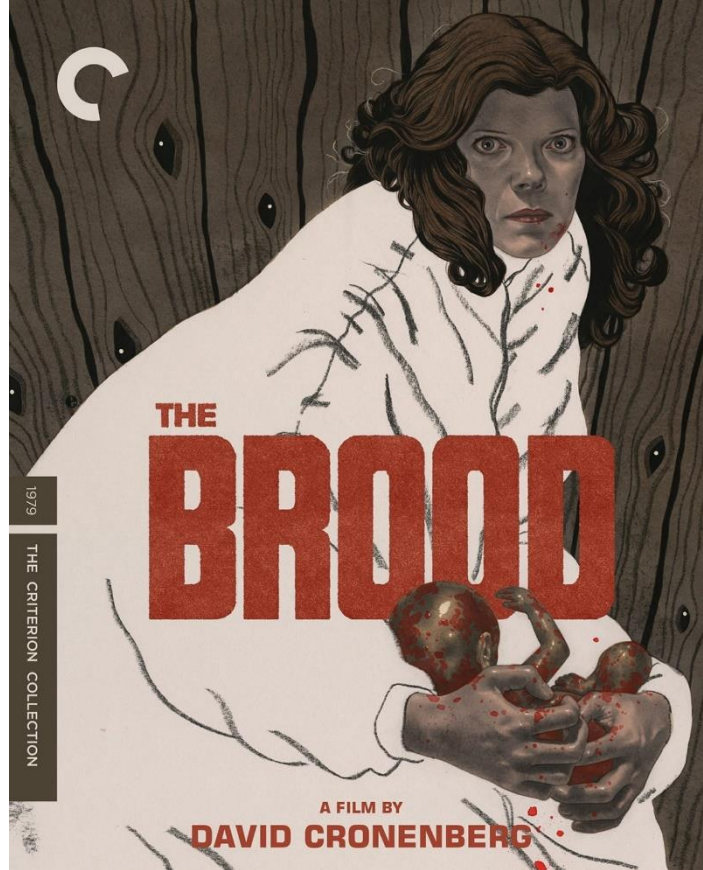

WILLIAM BEARD *THE BROOD*'U NASIL OKUR?

Burak Bayülgen

Bu yazı **William Beard**'in **Cronenberg** sineması üzerine yazdığı “*The Artist as Monster: The Cinema of David Cronenberg*” eserinin “The Brood” başlıklı bölümünün derlenmesidir. **Beard** eserinde **Cronenberg**'in filmlerini tek tek ele alırken öncelikle filmin yapımından bahsedip filmin içeriğine değinir. Ardından derin bir psikanalitik okuma yapar. **Cronenberg**'in vazgeçilmezlerinden olan *çılgın bilim adamının* filmi nasıl şekillendirdiği ve bastırılmışı nasıl dışa vurduğu üzerine yapılan analizlerin ardından filmin görsel dokusunun, içeriği ile nasıl örtüştüğü tartışılır. **Beard**'in **Cronenberg** sinemasını ele alışındaki en önemli unsur filmlerin oluşturduğu dildir. **Cronenberg** babasının hastalığının irade dışı

yayılmasını takıntı haline getirmiştir. Beden sıvılarının iç/dış sistemiyle tiksinti ve haz arasında gidip gelen yapısı da **Cronenberg** filmlerinin ana eksenini oluşturmuştur. **Beard** de bu eksenin psikanaliz üzerinden değerlendirip sanatçı ile canavar arasındaki ilişkiyi yorumlamaya çalışmıştır.

The Brood'u önceki filmlerden ayıran unsurlar, filmin bütçesi ve iyi bilinen oyuncularıyla sınırlı değildir. Film öznellik adına farklı bir yerde durmaktadır. Öznellikten kasıt ise bir beden ve ona bağlı duygu durumunun yarattığı öfkenin çevreye -aile gibi- yansıtılmasıdır. Bu defa filmde teknolojinin yarattığı çalkantılara değil, duygulanımların bedenle olan etkileşimine tanık oluruz. Burada ikilik ile karşı karşıya kalmaktayız: (1) Yok etme arzusu (2) insan öznelliği. Bu öznellik libidinal bağlamda değil, bedenin ürettiği öfke bağlamında bir öznelliktir. *Shivers* ve *Rabid*'de gördüğümüz şekliyle libidinal bir zemin yoktur. Buradaki zemin yok edici bir öfkedir. Nola'nın mutasyonu onun öfkesinin üretimi olan agresif ve tiksindirici bir kadın bedenini gündeme getirmektedir. Kadın bedenine atfedilen iğrençlik ise güç ve korku ile ifade edilmektedir.

The Brood'da aile ilişkileri oldukça karışıktır ve bu karışıklık *itiraflar ve verilen ifadeler* şeklinde kendini göstermektedir. Örneğin Nola annesinin onu küçükken dövdüğünden şikâyet etmektedir. Babasını ise vurdumduymazlığından ötürü suçlamaktadır. İlk bakışta haklı olmasına rağmen kızı Candice'e yaptıklarından dolayı sorunun kendinden kaynaklanıp kaynaklanmadığından şüphelenir. İlk etapta Nola ile Frank'in ayrılmalarının nedeni Nola'dır. Frank'in bakış açısına girdiğimizde ise Nola'nın agresif ve vahşet eğilimli biri olduğu anlaşılır. Yine de Nola'nın çektiği ıstırapın Frank tarafından kale alınmadığı şeklinde bir *anti-tez*le de karşı karşıya kalır. Dolayısıyla "aile ilişkileri oldukça karışıktır" derken tam da bunu kastetmekteyiz.

Filmin açılış sekansı *psiko-somatik* hastaların aile ve çocuklarla olan ilişkisini yorumlamaktadır. Hasta yetişkin bir erkek olmasına rağmen çocukluk döneminden kalma bir travma yaşamaktadır. Aynı şey Nola için de geçerlidir. Nola annesinden ötürü, Candice de annesi Nola'dan ötürü bir travma yaşamaktadır. Candice filmde oldukça savunmasız biri olarak karşımıza çıkar. Annesinin öfkesinin ürünü olan yaratıkların vahşetiyle ancak sessizlik içinde yüzleşebilmektedir. Yaratıklar tek boyutlu bir duygunun ürünüdür. Öfke dindiğinde yaratıkların etkileri azalır ama öfke alevlendiğinde yaratıklar yeniden doğar. Filmdeki yaratıkların da çocuk olmaları bu açıdan tesadüf değildir. Çocuk imgesi şiirsel bir kargaşa yaratmaktadır. Şiddet gören çocuğun da tıpkı annesi gibi gelecekte kendi çocuğuna şiddet uygulayacağı öngörülmektedir. Bu nedenle yaratıklar Candice ile aynı kıyafete bürünmüşlerdir. Candice de bir kurbandır.

Film ısrarla erkekleri zayıf olarak betimler. Kötü baba şiddet uygulayan bir baba değil, evladının şiddet görmesine engel olmayan bir babadır. Yine de **Cronenberg** hem iyi huylu hem de güçlü bir babanın var olamayacağını vurgular. Babanın gücü *ataerkil* sistemde çocuğun üzerinde hâkimiyet kurmasından, zayıflığı ise şiddete itiraz edememesinden kaynaklanır. **Cronenberg** açıkça erkeği suçlamamaktadır çünkü yeri geldiğinde erkeğin karşısına babalık görevini üstleneceği bir durum mutlaka çıkacaktır. Örneğin, Frank Candice'in veli toplantılarına geç kalan ilgisiz bir babadır ama Candice'i Nola'nın elinden kurtaracak olan da yine kendisidir. Hatta finalde arabayı sürerken "hadi eve gidelim" diyen yine Frank olacaktır.

Beard suçu kadının doğurgan bedenine atmaktadır. Bu yorum bizi kadının gücü bölümüne getirmektedir. Kadın yaratıkları oraya çıkaran canavar-vari bir annedir. **Robin Wood** bunu kadının erkeksiliğinin bastırılışı olarak yorumlamaktadır. Eğer

zayıf olan erkekse, suçlu olan kadındır. **Barbara Creed** de bu durumun anne soyuyla (*matrilinear*) alakalı bir yıkım olduğunu öne sürmekte ve kadının doğurganlık ve üretkenlik gibi özellikleriyle canavarımsı olduğunu vurgulamaktadır. Filmde Mike baba tarafından istismara, Nola da anne tarafından istismara uğramıştır. İstismara uğramak ise kadınsı bir öznellik taşımaktadır. Fakat yıkıcı bir cinsellik sadece kadına değil, erkeğe de yansıtılmıştır. Bastırılan sadece kadının gücü değil, tüm *güçlerin* bastırılışdır. **Cronenberg**'e cazip gelen de sağlıklı bir bedendir. Cinsiyeti önemli değildir. Bir şema çıkaracak olursak:

- (1) Arzu kadınındır. Kadındır.
- (2) Arzunun sonsuzluğu yıkıma neden olur.
- (3) *Arzu-olarak-kadın* yıkıcı ve canavarsıdır.

Cronenberg bu noktada Nola'nın arzusunun yıkıcı olduğunu söylemektedir ama kimin bilinç-dışı yıkıcı değildir ki? Nola'nın yaratıkların yaptığından haberi bile yoktur ve bu sebeple Nola'yı suçlamak da pek mantıklı değildir. Vahşetin sorumlusu tam da bu ikilikten doğan şeydir. Nola bir anne olarak sorumlu olmasa da bir canavar olarak yaptığı her şeyden sorumludur. O halde ikiliği şöyle maddeleyelim:

- (1) Canavarın insanlaşması,
- (2) Arzu ve canavarlık...

Nola'nın insandan canavara geçişi filmde oldukça sanatsal betimlenmiştir. Kadın artık bir özne değil, bir canavardır. Tam da bu noktada filmde Nola'nın çıplak bedeni ve rahmi ortaya çıkar. O artık kadınsı ve duyarlı bir varlık değil, tıpkı hücreleri bölen ve irade dışı yayılan bir kanser gibi mücadele edilmesi gereken bir varlıktır. Ama doğum esnasındaki tiksindirici görüntü **Julia Kristeva**'nın tabiriyle sevimli bir hale de bürünebilmektedir. **Cronenberg**'e göre ise temiz bir beden aslında güçsüz bir bedendir. Doğurgan ve üretken bir tiksindiricilik ise güçtür.

Filmde üç adet kadın cinayeti görmekteyiz. Bu cinayetler libidinal bir söylem barındırmazlar. Kadınların zayıflığı, acı vermeleri ve acı çekmeleri sadistik bir erkek dikizciliğine bağlanır. Kadının kendi bedeni üzerinde söz sahibi olamaması erotikleştirilir... Nola'nın ölümü adeta Frank tarafından cesaretlendirilir.

Cronenberg genelde *çılgın bilim adamını (mad scientist)* hastalıkların görünmeyen nedeni olarak göstermektedir. *The Brood*'da ise Raglan'ın arzusunun üretilmesi üzerinde *ataerkil* bir rolü bulunmaktadır. Raglan, baba rolünü üstlenmesinden dolayı arzuların saklanmaması ve salıverilmesi gerektiğini vurgular. Onu hem bir doktor hem de bir baba figürü olarak görürüz. **Cronenberg** filmlerinde hem vahşeti doğuran hem de kendini gizleyen bastırılmış bir erkek bulunmaktadır. *The Brood*'daki *çılgın bilim adamı* ise son derece aktiftir. "Ya duygunu tamamen bastıracağını ya da bırakacağını gidecek."... Ama tamamen bir bastırma mümkün değildir. İnsan duygularına ancak bir miktar direnebilir. Bu da kişiyi yetersiz kılar. Raglan da bunu motive eden bir karakterdir.

Cronenberg bu filmi melodrama benzetmektedir. Arzuların getirileri, acı çekme ve çektirme gibi kavramlar tam da melodram ve pembe dizilere benzetilir. Filmin teknik dokusu ise organik, iç karartıcı ve soluktur. En aydınlık olan yer aslında en karanlık olan yerdir. Mutlu sona giderken kullandığı teknik bile mutlu bir sona gidilemeyeceğine vurgu yapmaktadır.